

Napredni algoritmi i strukture podataka

Kompresija podataka – osnove, Ograničenje stope pristupa (Rate Limiting)

Token Bucket, TTL

Univerzitet u Novom Sadu
Fakultet Tehničkih Nauka

Osnove

- ▶ Nećemo se previše baviti mogućnostima kompresije, pošto je to oblast sama za sebe i prebazilazi granice kursa
- ▶ **ALI** neke osnove nije loše čiti i videti kako to možemo iskoristiti u sistemu
- ▶ U teoriji informacija, kompresija podataka je proces kodiranja informacija koristeći manje bitova od originalnog prikaza
- ▶ Ovaj proces se može podeliti na dve velike grupe:
 1. Kompresija sa gubicima (lossy compression) ili nepovratna kompresija
 2. Kompresija bez gubitaka (lossless compression)
- ▶ Još jedan termin koji je bitan je pojam negative kompresije – proces u kome podaci nakon kompresije zauzimaju više prostora nego početni podaci

Kompresija sa gubicima

- ▶ Ovo je klasa algoritama za kompresiju podataka koja koristi aproksimacije, i delimično odbacivanje podataka za predstavljanje sadržaja
- ▶ Ove tehnike se koriste za smanjenje veličine podataka za skladištenje, rukovanje i prenos sadržaja
- ▶ Količina smanjenja podatakakorišćenjem kompresije sa gubicima je **mного vecća** nego korišćenjem tehnika bez gubitaka
- ▶ Dobro dizajniran algoritam kompresije sa gubicima često značajno smanjuje veličinu datoteka pre nego što krajnji korisnik primeti degradaciju

Kompresija bez gubitaka

- ▶ Kompresija bez gubitaka je moguća jer većina podataka iz stvarnog sveta pokazuje statističku redundantnost
- ▶ Kompresija bez gubitaka se koristi u slučajevima kada je važno da originalni i dekomprimovani podaci budu identični
- ▶ **ILI** kada bi odstupanja od originalnih podataka bilo nepovoljno po sam proces
- ▶ Uobičajeni primeri su izvršni programi, tekstualni dokumenti i izvorni kod

Negativna kompresija

- ▶ Algoritmi za kompresiju, neretko koriste dodatne strukture da sačuvaju elemente kompresije – deskriptor (meta podaci)
- ▶ Ovo može biti potencijalno problematično u određenim situacijama
- ▶ Pošto se proces kompresije oslanja na pronalaženje šablona u originalim podacima, ako njih nema, može doći do problema
- ▶ Tipičan primer je slika, koju računarski posmatramo kao matricu gde svakaćelija ima obično 3 kanala (crveni, zeleni, plavi):
 - ▶ Ako u jednom redu (ili koloni) imamo određen broj piksela obojenih istom bojom, možemo ih zameniti vrednosti obojenosti piksela i brojem ponavljanja – čuvamo u deskriptoru *Run-Length Encoding*
 - ▶ **ALI** ako nemamo ovu situaciju, većina piksela su obojeni različito, onda naš deskriptor potencijalno može zauzeti dosta mesta čime imamo veći podataka od inicijalnog – negativna kompresija

Varijabilno i fiksno kodiranje

- ▶ Prva zgodna tehnika koju možemo iskoristiti da smanjimo prostor je svakako izbor kodiranja zapisa:
 - ▶ U kodiranju fiksne dužine, sva slova/simboli su predstavljeni istim brojem bitova:
 - ▶ Kodiranja fiksne dužine ima prednost kod nasumičnog pristupa
 - ▶ Npr. kod teksta, svako slovo sadrži jednak broj bitova, npr. skok na 4. slovo, preskačemo odgovarajuću količinu bitova
 - ▶ Kod kodiranja varijabilne dužine možemo da iskoristimo mogućnost da svi podaci ne'će biti predstavljeni istim brojem bitova:
 - ▶ Medjutim, u većini slučajeva stvarna vrednost neće zauzeti punu dužinu
 - ▶ U slučaju malih vrednosti, neki završni bitovi će biti ostavljeni prazni, – na kraju imamo veliki broj beskorisnih završnih bitova da bi veličina bila npr. 32 bita.

△ kodiranje

- ▶ △ kodiranje se odnosi na nekoliko tehnika koje čuvaju podatke kao razliku između uzastopnih uzorke (ili karaktere)
- ▶ Ovom tehnikom nema potrebe za direktno skladištenje samih uzoraka
- ▶ △ kodiranje se koristi kada susedne vrednosti u originalnim podacima imaju malu promenu između njih
- ▶ U nekim specifičnim problemima, ovu ideju možemo pogirati i malo dalje
 - ▶ Delta-delta kodiranje primenjuje delta-kodiranje drugi put na delta-kodirane podatke
 - ▶ Sa skupovima podataka vremenskih serija u kojima se prikupljanje podataka dešava u redovnim intervalima, možemo primeniti ovaj mehanizam na vremensku kolonu, efektivno treba da sa'v cuvamo samo niz 0.
 - ▶ **This compresses a full timestamp (8 bytes = 64 bits) down to just a single bit (64x compression). (In practice we can do even better...**

(<https://www.timescale.com/blog/time-series-compression-algorithms-explained/>)

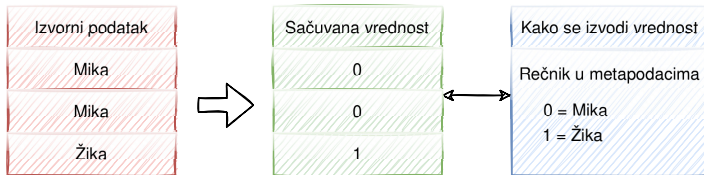
Inkrementalno kodiranje

- ▶ Tip algoritma za kompresiju Δ kodiranja gde se uobičajeni prefiksi ili sufiksi i njihove dužine beleže tako da ne moraju da se dupliraju
- ▶ Vrednost definišemo samo jednom, ponavljanje vrednosti možemo izvesti iz prethodno definisanih, – čuvamo deltu od početne sačuvane vrednosti – posebno pogodan za komprimovanje sortiranih podataka

Kodiranje rečnika sa pakovanjem bitova

- ▶ Ako u nskupu podataka, određeni podatak, ili grupa se ponavljaju možemo da iskoristimo ovaj algoritam (Dictionary Encoding with Bit-Packing)
- ▶ Svaku vrednost u skupu, zamenjuje malim celim brojem i čuva mapiranje u metapodacima – deskriptor, zauzimanje što manje mesta sa podacima.
- ▶ ALI kada želimo da pročitamo komprinovane podatke, moramo da konsultujemo deskriptor

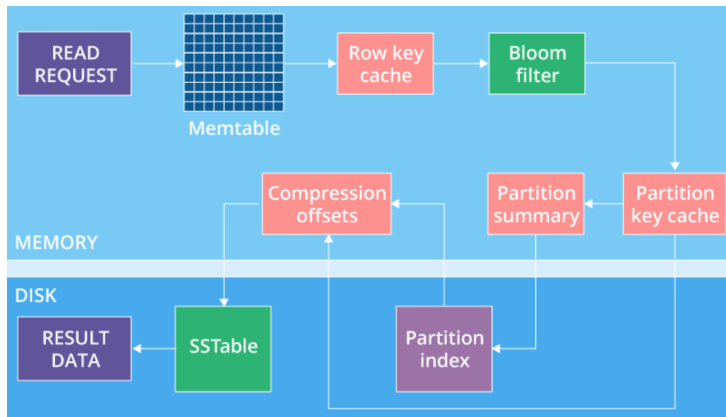

Run-Length Encoding

- ▶ Ovaj algoritam može biti koristan ako unapred znamo da imamo puno ponavljanja istog elementa
- ▶ Ako imamo 100.000 zapisa istog broja, onda imamo dve mogućnosti:
 - ▶ sačuvati sve podatke – besmisleno, bacamo resurse eto tako
 - ▶ sačuvati vrednost, i broj ponavljanja i poziciju u deskriptor – pametno oslobadjamo dosta mesta za nove zapise
- ▶ Ovim smo dobili dosta manje zauzeća prostora
- ▶ **ALI** za ovu tehniku nam je potrebno da su podaci sortirani
- ▶ može biti zanimljivo kod aplikacija koje koriste npr. vremenske serije

Proširenje sistema

- ▶ Naše SSTabele sada dodatno treba da čuvaju i deskriptor kompresije
- ▶ Put čitanja sada mora uzeti u razmatranje deskriptor, da bi pročitana vrednost imala smisla kada se vraća korisniku
- ▶ Čuvamo više podataka na istom prostoru

Napomene

- ▶ Ovo su samo neke od tehnika kompresije podataka koje postoje, a dosta se koriste u ovakvim sistemima
- ▶ Rad sa slikama, video sadržajem isl. imaju drugačije mehanizme kompresije
- ▶ **Izbor algoritma kompresije nije nasumičan**
- ▶ **Obično** se unapred zna, kakve podatke će korisnik čuvati, stoga, može se izabrati i povoljan algoritam kompresije

Zaštite do sada

- ▶ Tokom ovog kursa, radili smo nekoliko različitih tehnika i algoritama za zaštitu (uglavnom) podataka, ali i konkretnih struktura
- ▶ Videli smo da možemo da štitimo memorijsku strukturu (Memtable) da bi dobili trajnost podataka — koristili smo **Write Ahead Log (WAL)** kao čitavu strukturu sa svojim setom algoritama
- ▶ Videli smo da moramo štititi podatke na disku, ne samo u **WAL-u**, već i u **SSTable-u**, i za to smo koristili **CRC** mehanizam
- ▶ Da bi ustanovili da li je možda došlo do problema nakon zapisivanja podataka
- ▶ Videli smo da prilikom učitavanja podatka, prvo trebamo da konsultujemo CRC da bi bili sigurni da su podaci koje čitamo ispravni

- ▶ Nakon toga smo videli kako možemo da razmenimo podatke sa drugim učesnicima, i za te potrebe koristili smo **Merkle** stabla
- ▶ Videli smo kako možemo da ustanovimo da li je neki podatak, deo većeg skupa podataka
- ▶ Videli smo kako možemo u situacijama kada su podaci na više čvorova da ustanovimo gde su problemi, i da kroz mrežu šaljemo jako malo podataka za te provere
- ▶ Zatim smo videli, kako možemo samo da pošaljemo deo podataka koji je problematičan

Još jedna zaštita...

- ▶ Sve ove strukture i algoritme smo koristili da bi zaštili neki deo sistema
- ▶ Uglavnom podatke, prilikom čitanja, pisanja, razmene
- ▶ Ovih tehnika ima još, ali ovde ćemo stati
- ▶ **ALI** treba da štitimo i sistem od prevelike količine zahteva po jedinici vremena

Pitanje 1

Ali kako da štitimo celokupan sistem od prevelike količine zahteva u jedinici vremena...?

Ideje :) ?

Pitanje 2

Žasto bi to radili uopšte...?

Ideje :) ?

Ograničenje stope pristupa — uvod

- ▶ U računarskim mrežama, ograničenje brzine/stope se koristi za kontrolu brzine/stope zahteva poslatih ili primljenih od strane kontrolera mrežnog interfejsa
- ▶ Ograničavanje stope/brzine pristupa (Rate Limiting) je procedura koja nam omogućava kontrolu brzine kojom korisnici mogu da šalju zahteve sistemu
- ▶ **Rate Limiting** se uglavnom koristi za zaštitu servera od neželjenih rafala, zlonamernih napada
- ▶ Zaštita sistema od prekomerne upotrebe ograničavanjem koliko često korisnici mogu da im pristupe, ima nekoliko prednosti
- ▶ Pomaže protiv napada *denial-of-service*, pokušaja prijave *brute-force* i drugih vrsta nasilnog ponašanja korisnika

- ▶ Može i da se koristi kod različitih servisa da se vidi da li imamo dovoljno finansija da pristupimo nekakvom resursu
- ▶ Web servisi mogu da ga koriste kada pružaju usluge korisnicima da bi odbili zahteve, ako su prekoračili limit
- ▶ Postoji razni tipovi Rate Limiting-a npr:
 - ▶ **Rate limiter korisnika** omoguććava nekim grupama korisnika ograničen pristup sistemu — broj/trajanje zahteva korisnika obično je vezan za njihove ključeve ili IP adrese
 - ▶ **Rate limiter istovremene/serverske brzine** prati koliko je paralelnih sesija ili veza dozvoljeno za nekim grupama korisnika — ublažava DDoS napade
 - ▶ **Rate limiter lokacije** ograničava brzine/stope pristupa za neke regione, kao i za definisani vremenski period — moguće je definisati različite stepene pristupa za razne lokacije

Primeri algoritama

- ▶ Neki od primera algoritama za rešavanje ovog problema:
 - ▶ **Token Bucket** — radimo danas
 - ▶ Leaky Bucket
 - ▶ Fixed Window Counter
 - ▶ Sliding Logs
 - ▶ Sliding Window Counter

Rate limiter kod sistema za skladištenje podataka

- ▶ Neki sistemi za skladištenje velikie količine podatak su implementirali ovaj mehanizam
- ▶ To ih nekada izdvaja od drugih sličnih sistema i zato su čest izbor korisnika
- ▶ **RocksDB**, na primer, direktno podržava ovaj mehanizam, i zato je ponekad češći izbor od recimo **LevelDB**
- ▶ Ali pored problema koje ova grupa algoritama rešava, za ovaj tip sistema vezuje se još zanimljivih upotreba

Pitanje 3

...za ovaj tip sistema vezuje se još zanimljivih upotreba...?

Ideje :) ?

- ▶ Kod upotrebe ovih sistema, korisnici možda žele da priguše maksimalnu brzinu pisanja u okviru nekog ograničenja iz mnogo razloga
- ▶ Na primer, brzi zapisi izazivaju strašne skokove u kašnjenju čitanja ako prekorače definisani prag
- ▶ RocksDB ima mogućnosti da korisnici mogu da podese Rate limiter kako njima odgovara
- ▶ Pruža čak i mogućnost dinamičkog ograničenja — **Auto-tuned Rate Limiter**

(RocksDB Docs, <http://rocksdb.org/blog/2017/12/18/17-auto-tuned-rate-limiter.html>)

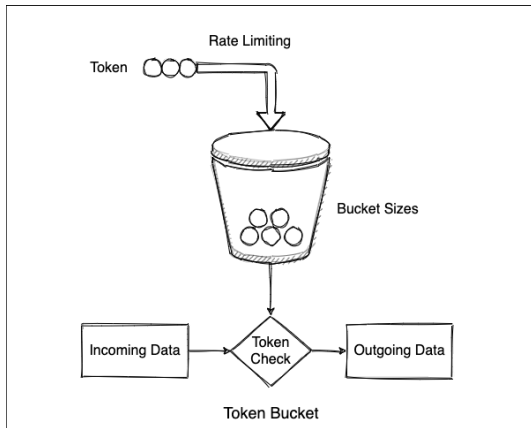
Pitanje 4

Gde bi mogli da čuvamo podešenja vezano za limiter, npr. koliko zahteva po jedinici vremena (sekund, minut, sat, ...)

Ideje :) ?

Token Bucket — uvod

- ▶ Ovo je najjednostavniji algoritam za ograničavanje brzine pristupa
- ▶ Jednostavno pratimo broj zahteva napravljenih u zadatom vremenskom intervalu
- ▶ Zbog svoje jednostavnosti, dosta se koristi
 - ▶ Google cloud koristi ovaj algoritam (ili je koristio), za Task Queue opciju koja se nudi koirsnicima kao usluga
- ▶ Lako može da se poveže sa velikim brojem različitih slučajeva korišćenja

(What is Token Bucket and Leaky Bucket algorithms)

Token Bucket — algoritam

- ▶ Za svaki zahtev korisnika treba:
 - ▶ Proveriti da li je vreme proteklo od poslednjeg resetovanja brojača vremena
 - ▶ Ako vreme nije isteklo, treba proveriti da li korisnik ima dovoljno preostalih zahteva da obradi dolazni zahtev
 - ▶ Ako korisniku nije preostalo slobodnih zahteva, trenutni zahtev se odbacuje uz nekakvu poruku
 - ▶ U suprotnom, smanjujemo brojač za **1**, i vršimo obradu dolaznog zahteva
 - ▶ Ako je vreme proteklo, tj. razlika resetovanog vremena i trenutnog vremena je veća od definisanog intervala, resetujemo broj dozvoljenih zahteva na unapred definisano ograničenje, i definišemo novo vreme resetovanja

Token Bucket — primer

Pimer: 3/min:

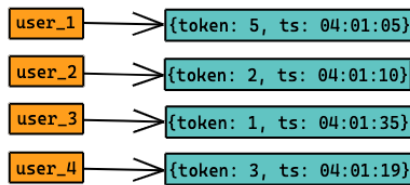
- ▶ REQ **11:01:20** — > BUCKET [11:01:05, 3] => OK
- ▶ REQ **11:01:25** — > BUCKET [11:01:05, 2] => OK
- ▶ REQ **11:01:30** — > BUCKET [11:01:05, 1] => OK
- ▶ REQ **11:01:35** — > BUCKET [11:01:05, 0] => FAIL
- ▶ REQ **11:03:00** — > BUCKET [11:03:00, 2] => OK // uradimo update vremena, broja tokena, pustimo zahtev i smanjimo broj tokena za **1**
- ▶ ...

Pitanje 5

Gde čuvati ove informacije...?

Ideje :) ?

- ▶ Za aplikativne stvari, obično u memoriji ili nekoj sistemu koji čuva podatke u memoriji zbog brzine
- ▶ Pošto mi pravimo sistemsku stvar, i pravimo storage engine — pa možemo čuvati u našem sistmu :)
- ▶ Svaki korisnik može da bude **ključ**, dok **vrednost** može da sadrži vremensku odrednicu i broj tokena

Pitanje 6

Možemo li nekako da automatizujemo proces reseta tokena...? Na kraju krajeva nema potrebe da korisnički zahtev trigeruje i proverava (potencijalno) usporavamo zaheteve...

Ideje :) ?

Time-to-live — TTL

- ▶ Ovaj pojam u različitim primenama ima drugačiji kontekst
- ▶ Time-to-live (TTL) je definisani vremenski period tokom kojeg paket ili podaci treba da postoje na računaru, bazi, mreži, itd. pre nego što budu odbačeni ili uklonjeni
 - ▶ Sve ovo radimo sa ciljem, da smanjimo čitanje sadržaja sa diska
 - ▶ ALI da opet sa druge strane ne opteretimo sistem previše, **ILI** da ne zavisimo od korisnika
- ▶ Ova tehnika se dosta koristi kod recimo keširanja sadržaja
- ▶ Ovo nam omogućava da ne pravimo dodatne strukture
 - ▶ ALI zahteva da imamo pozadinski brojač da li je vreme isteklo
- ▶ U zavisnosti od primene, i tipa aplikacije, podataka, načina pristupa možmo da izaberemo neku od tehnika

Sistemi za skladištenje podatka i TTL

- ▶ Dosta sistema omogućava korisnicima da naprave poseban tip koji će se skladištiti — TTL
- ▶ Danas, manje više svaki Key-Value store omogućava ovaj tip
- ▶ Korisnici treba da obezbede **ključ**, **ttl** odnosno koliko dugo (u nekoj jedinici vremena) podatka biti aktivan, i sam podatak
- ▶ Ove tipove obično ne možemo menjati
- ▶ AKO TTL istekne, mi kao korisnici moramo da napravimo nov zapis — obično, ali nije striktno pravilo

Pitanje 7

AKO TTL istekne, mi kao korisnici moramo da napravimo nov zapis...kako da sistem zna da je TTL istekao...?

Ideje :) ?

- ▶ Kada se podaci dodaju u sistem, oni se svakako mogu zapisati u Memtable, pa i u SSTable kada dodje do kompakcije
- ▶ Sistem može da održava posebnu strukturu sa ključevima, podacima i vremenom
- ▶ Za svaki podatak može da se pokrene poseban sat u pozadini koji odbrojava
- ▶ Kada vreme istekne, podatak biva obrisao
- ▶ Ova ideja se može iskoristiti recimo za token bucket
- ▶ Kada vreme istekne signalizirati da se tokeni resetuju
- ▶ **Ovaj mehanizam nije obavezan za implementaciju u vašem projektu**

Pitanje 8

Dosta sistema omogućava korisnicima da naprave poseban TTL tip koji će se skladištiti. Da li možemo dodati još neke tipove sa kojima smo radili na ovom predmetu..

Ideje :) ?

Tipovi

- ▶ Pored TTL-a, razni sistemi omogućavaju dodatne tipove podataka
- ▶ Ovi tipovi podataka mogu biti specifični za neke primene, recimo **streaming**
- ▶ Kao na primer sistemi kao što su **Redis** i **Riak** omogućavaju da se napravi **HyperLogLog**, **Bloom Filter**, **Count-min sketch** itd.
- ▶ Ako pogledamo, ovo nije ništa čudno
- ▶ Do sada smo pravili te strukture, uglavnom, u memoriji
- ▶ Ako sistem padne, nema više naših podataka
- ▶ Tako da bi bilo lepo sačuvati negde na stabilan medijum te informacije

- ▶ Ako pogledamo našu strukturu, vidmo da mi čuvamo **ključ kao string, a vrednost kao niz bajtova** — opšti oblik
- ▶ Ovo nam daje mogućnost da u taj niz bajtova smetimo šta god hoćemo :D
- ▶ To znači da recimo **HyperLogLog, Bloom Filter, Count-min sketch, SimHash** možemo da serijalizujemo u niz bajtova i da dodamo pod nekim ključem
- ▶ **ALI** klasičan **PUT** neće raditi posao, pošto on očekuje 2 stvari ključ i vrednost
- ▶ A nama će trebati **bar** još jedna vrednost za ispravan rad
 - ▶ Za te, specifične tipove podataka, možemo da napravimo i specifične funkcije
 - ▶ Na taj način smo relativno jednostavno obezbedili da korisnicima pružimo neke napredne funkcije
 - ▶ Nismo narušili model, nismo ugrozili sistem, korisnici su srećni i zadovoljni, a i vi ste, pošto izmene nisu tako grandiozne
- ▶ **Think Twice Code Once! :)**

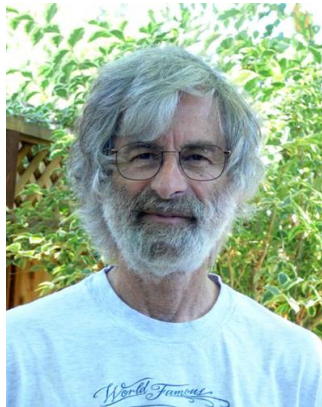
Šta dalje?

- ▶ Na ovom predmetu samo smo zagrevali jedno veliku i interesantnu oblast koja je povezana sa dosta drugih :)
- ▶ **AKO** nekoga bude zanimalo možda više da se uključi u oblast, par stvari koje možete kasnije dodati:
 - ▶ Pozadinske aktivnosti
 - ▶ (Ozbiljnija) Kompresiju podataka
 - ▶ Optimizacija parametara veličine/broja SSTable-a
 - ▶ Optimizacija parametara za cache
 - ▶ Optimizacija parametara za rate limiting
 - ▶ Pristup preko interneta
 - ▶ Distribuirati sadržaj i mogućnost rada na više čvorova
 - ▶
- ▶ *Don't tell me the sky's the limit when there are footprints on the moon. — Paul Brandt*

Zaključak

Ako bi probali da zaključimo sve o čemu smo pričali tokom ovog predmeta, to bi bilo:

*Thinking doesn't guarantee that we won't
make mistakes. But not thinking
guarantees that we will.*

(Leslie Lamport, Turing Award, amongst others)

Dodatni materijali

- ▶ Tokenbucket
- ▶ Understanding Rate Limiting Algorithms
- ▶ Managing Your Data Lifecycle with Time to Live Tables
- ▶ An Improved Token Bucket Algorithm for Service Gateway Traffic Limiting
- ▶ Understanding Compression
- ▶ A Guide to Data Compression Methods

Pitanja

Pitanja :) ?